

Scenariusz zajęć

Blok tygodniowy: Raz na ludowo.

Temat dnia: Sztuka ludowa Kaszub.

Cele zajęć:

Uczeń:

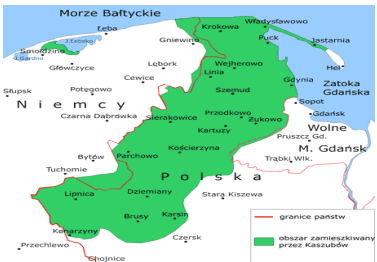
- określa położenie Kaszub na podstawie mapy fizycznej Polski,
- zna kilka słów z gwary kaszubskiej,
- zapisuje notatkę w zeszycie na podstawie wysłuchanej legendy,
- wymienia barwy podstawowe i pochodne na przykładzie stroju kaszubskiego,
- opisuje strój kaszubski,
- rysuje odcinki równoległe.

Metody: rozmowa, praca z mapą, działanie praktyczne,

Formy pracy: zbiorowa, indywidualna, grupowa.

Środki dydaktyczne: mapa fizyczna Polski, nagranie, blok techniczny, kredki świecowe, zeszyt, farby plakatowe, pędzle.

Przebieg zajęć

Część wstępna	Uwagi
<p>1. Czynności organizacyjno – porządkowe (powitanie, kontrola obecności, przygotowanie do zajęć).</p> <p>2. Przedstawienie celu zajęć: Na dzisiejszych zajęciach dowiemy się, gdzie leżą Kaszuby oraz poznamy kilka słów gwary kaszubskiej.</p>	
Część główna	Uwagi
<p>1. Kaszuby – praca z mapą.</p> <p>/ Uczniowie zgromadzeni są wokół fizycznej mapy Polski. Odszukują Kaszuby, omawiają położenie geograficzne./</p> 	<p>Mapa fizyczna Polski</p>

„**Kaszuby** (*kasz.* *Kaszëbë* lub *Kaszëbskô*) – region kulturowy w północnej Polsce, będący częścią Pomorza, w którym zamieszkują Kaszubi (autochtoniczni Pomorzanie) posługujący się językiem regionalnym – etnolektem, określanym jako język kaszubski.”¹

2. „Wysłuchanie nagrania pt. „Gwara kaszubska”.

/Odsłuchanie przez uczniów charakterystycznej gwary kaszubskiej. Próba odszyfrowania usłyszanych wyrazów. Uczniowie w parach powtarzają usłyszane wyrazy./

„belni – piękny, bjałka - kobieta, żona, chiże – szybko, chlichac – łąkać, choba – chyba, gorz - gniew , grzem - hałas, łoskot, hałac – przynieść”²

3. Jak powstały Kaszuby – wysłuchanie tekstu legendy czytanej przez nauczyciela.

- Skąd wzięta się nazwa Kaszuby?
- Jakie są charakterystyczne cechy krajobrazu Kaszub?

„STWORZENIE KASZUB

Kiedy Bóg postanowił stworzyć świat, zaczął od uformowania kuli ziemskiej. W swym kształcie doskonała, była całkiem pusta. Wówczas wziął wielki worek, w którym pełno było gór, dolin i lasów, pól i jezior, rzek, mórz i innych rzeczy. Pochyliwszy się nad ziemią tworzył różne krainy. Tak powstały wielkie

Nagranie

Zeszyt

¹ <http://pl.wikipedia.org/wiki/Kaszuby>

² <http://literat.ug.edu.pl/remus/0100.htm>

oceany i wysokie góry, ogromne lasy, zielone równiny i nagie pustynie.

Kiedy wszystko już było gotowe, Bóg z gliny ulepił człowieka i tchnął w niego życie. Potem stworzył aniołów, aby opiekowali się ludźmi. Wreszcie, nieco zmęczony, spoczął na niebieskim tronie i popatrzył na swoje dzieło.

– Tak – powiedział zadowolony – to wszystko jest bardzo dobre. Spójrzcie, moi aniołowie, czyż świat nie jest piękny?

Aniołowie z uznaniem kiwali głowami, potrząsając długimi, złotymi lokami. Bóg naprawdę się cieszył. Wtedy właśnie dostrzegł, że w kącie stoi ktoś smutny. Szybko zerwał się ze swego miejsca, podbiegł do anioła, przytulił go i zapytał:

– Co się stało? Dlaczego nie cieszysz się razem z nami?

Był to anioł, który miał opiekować się Kaszubami.

Zawstydzony czułością Boga nieśmiało odpowiedział:

– Ojcie, popatrz na ten biedny, kaszubski kraj. Ludzie są smutni. Zostawiłeś tam tylko jałowe, piaszczyste pola. Czy naprawdę nie mogłeś dać im nic więcej? Nie szkoda Ci tego ludu?

Te słowa głęboko poruszyły Boga. Chwilę się zastanawiał, po czym rzekł:

– Nie martw się, chodź ze mną. Zobaczymy, chyba coś tam się jeszcze znajdzie.

Chwilę później Stwórca wytrząsał swój worek nad Kaszubami. Okazało się, że na dnie pozostały jeszcze różne okruchy: pagórki, rzeki i strumienie, jeziora, lasy, pola i łąki. Spadały one teraz na kaszubskie piaski, tworząc przepiękną mozaikę. Bóg był zaskoczony. Nie spodziewał się, że z resztek może powstać taka piękna kraina. Wszyscy pochyłili się nad Kaszubami i z zachwytem spoglądali na te śliczne oczka wodne, na szachownice pól, łąk i lasów, na kręte rzeki i strumienie, obfitość zwierzyny, grzybów, jagód i innych leśnych owoców, na bogactwo ryb w jeziorach i na cudowne pagórki. A Pan Bóg znów zwrócił się do anioła Kaszub:

– Teraz masz pod opieką kraj piękniejszy od innych. Strzeż go dobrze i troszcz się o niego.

Anioł rzucił się do stóp Boga i gorąco dziękował

– A tu masz wielki bursztyn – mówił dalej Bóg – Jest cenniejszy niż ziemia, którą się opiekujesz. Wrzuć go do jednego z kaszubskich jezior. Gdyby tej krainie zagrażało kiedyś śmiertelne niebezpieczeństwo, wypłynie na

powierzchnię i przyniesie jej ratunek.
Anioł znowu całym sercem dziękował Bogu.

Potem Gryf – skrzydlaty lew z głową orła – chwycił w swe szpony ten największy kaszubski skarb i wrzucił go do wody w miejscu, gdzie obecnie znajdują się Kartuzy. Na pamiątkę tego wydarzenia do dziś w herbie Kaszub widnieje Czarny Gryf.”³

4. Samodzielne zapisanie notatki w zeszytce.

/ Uczniowie samodzielnie redagują odpowiedzi na pytania dotyczące tekstu. Odczytują swoje propozycje i zapisują je w zeszytce. Uczniowie sprawdzają sobie nawzajem czytelność zapisu oraz zgodność pracy z tematem./

- Skąd wzięła się nazwa Kaszuby?

- Jakie są charakterystyczne cechy krajobrazu Kaszub?

5. Ciekawostki Liczmanka – strój kaszubski:

»4

„Obrzędowy rok kaszubski rozpoczyna się koło Godów, tj. Świąt Bożego Narodzenia, odwiedzinami Gwiozdek - przebierańców z gwiazdą i kolędą. W wieczór sylwestrowy do domów zachodzą jednak już nie Gwiozdkie, a Gwiżdże, dający świeckie improwizowane widowisko, z udziałem dziada i baby, niedźwiedzia, Żyda, diabła i innych postaci, na czele których stoi przebieraniec - milicjant. (...) Do specyfikacji kaszubskiej należą też noworoczne fify - kawały robione przez młodzież wiejską w nocy z 31 grudnia na 1 stycznia, za które nie wolno się obrażać. (...)

Zeszyt

³ <http://imichalak1493.republika.pl/legendy/galeria2.html>

⁴ <https://www.google.pl/search?q=str%C3%B3j+kaszubski>

Święta Wielkanocy noszą na Kaszubach nazwę Jastra i wyróżniają się formą dyngusu. Nieznane tu jest lanie wodą - dyngus to chłosta gałązkami jałowca lub witkami brzozowymi, od której wykupić się można ofiarowując jajka. (...)Tu jajek się nie maluje, co najwyżej barwi się je na kolorowo.

Do ciągle żywych należą tradycje sobótkowe w formie zabaw tanecznych, przy ogniskach palonych najchętniej na wzniesieniach nad jeziorami.”⁵

6. Kreślenie odcinków równoległych.

/Przypominamy uczniom, jakie odcinki nazywamy odcinkami równoległymi./

- Wyszukiwanie odcinków równoległych w sali lekcyjnej. Sprawdzanie, czy wskazane odcinki spełniają warunek równoległości.
- Samodzielne kreślenie odcinków równoległych w zeszytach. Odcinki kreślimy na tablicy w różnych kierunkach.

/Uczniowie samodzielnie wykonują zadania w karcie pracy./

7. Haft kaszubski – kształt i kolorystyka.

»6

/Uczniowie wykonują zakładkę do książki w kształcie prostokąta i ozdabiają ją, szkicując elementy haftu kaszubskiego ołówkiem. Kolorują narysowaną przez siebie zakładkę kredkami świecowymi./

8. Zadanko Liczmanka:

- Które z barw w kaszubskim wzorze, to kolory podstawowe?
- Jak uzyskujemy pozostałe barwy?

/Uczniowie wykonują eksperymenty łącząc ze

Zeszyt, ołówek, linijka

Farby plakatowe, pędzle

⁵ <http://www.kaszuby.vsp.pl/index.php?str=text&c=67&sc=&text=44&lg=pl>

⁶ <https://www.google.pl/search?q=haft+kaszubski+wzory&biw>

Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

<p>sobą różne kolory farb plakatowych./</p> <p>- Wykonaj swoją tęczę. Z jakich kolorów będzie się składała twoja tęcza?</p> <p>9. Zabawy na świeżym powietrzu – Budujemy igloo.</p> <p>/ Wychodzimy z uczniami na boisko szkolne. Uczniowie powinni być ubrani odpowiednio do pogody oraz posiadać rękawiczki. Dzielimy uczniów na dwie drużyny. Uczniowie przygotowują duże kule śniegowe. Drużyny mają za zadanie wybudować igloo w określonym czasie. Wygrywa ta drużyna, która szybciej i dokładniej wykona zadanie. Po skończonej zabawie wracamy z uczniami do sali lekcyjnej./</p>	
Część końcowa	Uwagi
<p>1. Podsumowanie zajęć. Zabawa „Znam pytanie, znam odpowiedź”.</p> <p>Uczniowie zapisują pytania na karteczkach (pytania muszą dotyczyć lekcji; nauczyciel sprawdza, czy pytania są związane z lekcją i czy mają sens) i siadają w kręgu na dywanie. Wyznaczamy osobę, która losuje uczniów czytających pytania. Sprawdzamy poprawność zadawanych pytań i udzielanych odpowiedzi.</p>	

Proponowany zapis w dzienniku:

Kaszuby – praca z mapą. „Jak powstały Kaszuby” – wysłuchanie tekstu legendy czytanej przez nauczyciela. Samodzielne redagowanie i zapisanie notatki w zeszyte. Kreślenie odcinków równoległych. Haft kaszubski – kształt i kolorystyka. Zabawy na świeżym powietrzu – Budujemy igloo.

Podstawa programowa	<p>Dokument „Podstawa programowa edukacji wczesnoszkolnej” w zakresie edukacji polonistycznej:</p> <p>1.1) korzysta z informacji:</p> <p>a) uważnie słucha wypowiedzi i korzysta z przekazywanych informacji,</p> <p>3) tworzy wypowiedzi:</p> <p>a) w formie ustnej i pisemnej: kilkuzdaniową wypowiedź, wiersz,</p> <p>b) dobiera właściwe formy komunikowania się w różnych sytuacjach społecznych,</p> <p>c) uczestniczy w rozmowach: zadaje pytania, udziela odpowiedzi, prezentuje własne zdanie i formułuje wnioski;</p>
---------------------	---

	<p>poszerza zakres słownictwa i struktur składniowych, d) dba o kulturę wypowiedzianą się, f) pisze czytelnie i estetycznie. W zakresie edukacji plastycznej: 4. 2) w zakresie ekspresji przez sztukę: a) ilustruje sceny i sytuacje (realne i fantastyczne) inspirowane wyobraźnią, baśnią, opowiadaniem, muzyką. W zakresie edukacji społecznej: 5.4) współpracuje z innymi w zabawie, w nauce szkolnej i w sytuacjach życiowych; przestrzega reguł obowiązujących w społeczności dziecięcej oraz świecie dorosłych; wie, jak należy zachowywać się w stosunku do dorosłych i rówieśników (formy grzecznościowe); rozumie potrzebę utrzymywania dobrych relacji z sąsiadami w miejscu zamieszkania; jest chętny do pomocy, respektuje prawo innych do pracy i wypoczynku; 5. 5) jest tolerancyjny wobec osób innej narodowości, tradycji kulturowej itp.; wie, że wszyscy ludzie mają równe prawa; W zakresie edukacji przyrodniczej: 6. 3) nazywa charakterystyczne elementy typowych krajobrazów Polski: nadmorskiego, 6. 10) dba o zdrowie i bezpieczeństwo swoje i innych. W zakresie edukacji matematycznej: 7. 16 rysuje odcinki o podanej długości; W zakresie wychowania fizycznego i edukacji zdrowotnej: 10.2c) bierze udział w zabawach, respektując reguły. W zakresie język regionalny – język kaszubski: 13.1 Poznaje elementy przyrody, kultury materialnej i duchowej Kaszub (podczas zajęć i podczas wycieczek): 13. 1 a) Buduje swoją świadomość językową w zakresie języka kaszubskiego, 13.1 b) Wie, że ludzie posługują się różnymi językami.</p>
Opis zawartości zasobu	Scenariusz zajęć zintegrowanych zawiera propozycję ćwiczeń z mapą, ciekawostki Liczmanka, zadanko Liczmanka oraz zadania matematyczne utrwalające umiejętność wyznaczania i rysowania odcinków równoległych.
Autorzy	Katarzyna Kosik